

๑๕๗

แบบ ลอน อ่าน
จรรยาภาคต้น

เล่ม ๑

สำหรับประถมปีที่ ๑

รองอำมาตย์ตรี ทองคำ บงกชเกิด เรียบเรียง

— พ.ศ. ๒๕๑๔ —

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๑๐,๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๕๑๔

ปกกระดาษ ราคาเล่มละ ๑๓ สตางค์

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์อักษรวิจิตร บางขุนพรหม

มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

๗

(๓.๑)

ใบอนุญาตของกระทรวงธรรมการ

ออกให้ตามระเบียบการกระทรวงธรรมการ

ลงวันที่ ๒๔ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๔

เรื่องตรวจและให้อนุญาตใช้แบบเรียนของบุคคลในโรงเรียน

ฉบับที่ ๑๘/๑๘๓

วันที่ ๑๓ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕

หนังสือ แบบสอนอ่านจรรยาภาคต้น เล่ม ๑ ของ
รองอำมาตย์ตรี ทองคำ บงกชเกิด พิมพ์ครั้งที่ ๑ (หนึ่ง)
ใน พ.ศ. ๒๔๖๕

กระทรวงธรรมการได้ตรวจเห็นชอบ และอนุญาต
ให้ใช้ในโรงเรียน ของกระทรวงธรรมการแล้ว

๘๑๖
ธำมนีวัต

ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงธรรมการ

(ใบ อนุญาตนี้ จะเพราควรวพิมพ์คราวหนึ่ง ๆ)

๓. ๖๕๗

แบบ ลอน อ่าน
จรรยา ภาค ต้น

เล่ม ๑

สำหรับประถมปีที่ ๑

รองอำมาตย์ตรี ทองคำ บงกชเกิด เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๑๐,๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๖๔

ปกกระดาษ ราคาเล่มละ ๑๓ สตางค์

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์อักษรนิติ บางขุนพรหม

มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ก ๐๔๒๐๓ จ.๒

คำนำ

นายพลตรี พระยาเฉลิมอากาศ เจ้ากรมอากาศยาน
ได้ขอให้ข้าพเจ้าสอนบรรดาแก่นักเรียนในโรงเรียนวัดคอนเมือง
ตามที่ยังไม่มีครู ของ กระทรวงธรรมการ บรรลุ เพราะ
โรงเรียนนี้ กรมอากาศยานบำรุง

การ สอน บรรดา นั้น เห็น ตาม หัวข้อ การ สอน สำหรับ
ประถมศึกษา ภาควิชา ๑ ของ กระทรวงธรรมการ ความที่จะ
สอน ต้องเก็บจากหนังสือธรรมจริยาบ้าง สมบัติผู้ดีบ้าง และ
หนังสืออื่น อีก หลายอย่าง บางอย่าง ก็คิดขึ้นเอง ข้าพเจ้า
จึงรวบรวมขึ้นเป็นเนื้อความย่อๆ ทำเป็นตามแนวสอน เพื่อ
เด็ก หักอ่าน และเรียนบรรดาไปด้วยในตัว ตามหลักสูตร ของชั้น
ข้อความในหนังสือนี้ ถ้าพลาดพลั้งแห่งไร ขอท่าน
ผู้อ่านได้ให้อภัย และ ถ้าแจ้งข้อ พลาดพลั้ง นั้น มาได้ จะขอบคุณ
อย่างยิ่ง เพื่อแก้ไขต่อไป

รองอำมาตย์ตรี ทองคำ บงกชเกิด

บทที่ ๑ มรรยาท

๑. เด็กที่นำรักใคร่และเอ็นดูนั้น คือ เด็กผู้มีความระนอบน้อมด้วยกาย, วาจา, ใจ ต่อ พ่อแม่, ปู่ย่า, ตายาย, ญาติผู้ใหญ่, ครู, อาจารย์ เพราะตนยังเล็กไม่มีกำลัง จะช่วย การงานที่หนักหนาได้ เมื่อได้รับความระนอบน้อม ก็เป็นเครื่องชักนำให้ท่านรักใคร่ใคร่ ๆ เห็น ก็ชื่นใจ, มีจิตเมตตา กรุณา.

๒. พ่อแม่เป็นผู้มีบุญคุณต่อเรา มาก ด้วยท่านได้ฟุ่บพัก ถนอมมา, ญาติผู้ใหญ่ก็คอย ระวัง คุ้มครองเรา ทั้งครู อาจารย์ ก็ บอกความรู้ ให้, นับว่าท่านเหล่านี้เป็นผู้มีคุณอย่างสูง สมควรต้องเคารพ อ่อน น้อม ต่อ ท่าน การที่เคารพ ต่อ ท่าน นั้นถึงท่านไม่ว่า ฐานะ ไร ท่าน ก็ชมในใจว่าเรา เป็นคนดี.

๓. การไหว้กราบเป็นกิริยาเคารพทางกาย ธรรมเนียมไทยเรานิยมกันว่า เป็นการเคารพที่ดีสำหรับทางบ้าน คือ ลูกหลาน หรือศิษย์ จะเคารพต่อ พ่อ แม่, ปู่ ย่า ตา ยาย, ครู, อาจารย์ ก็ประณมมือ ยกขึ้น จรดหว่างคิ้ว แล้ว กับ ศีรษะ นิดหน่อย เมื่อขณะที่ผู้ นั้น แดกดู หรือจะเคารพอย่างดียิ่งซึ่ง นิยม กัน เป็น ธรรมเนียม อย่าง สูง, ไช้ นิ้ว พับ เพียบ ประณม มือ ลง กับ พน กับ ศีรษะ จด มือ อย่าง ที่ เรียก ว่า กราบ.

๔. การเคารพด้วยวาจาและใจนั้นต้องมีอยู่เสมอ คือ ไม่พูดให้เสียงดังเกินไป ควร เมื่อ อยู่ ต่อ หน้า หรือ ไม่กล่าว วาจา พยาบาท ติเตียน ท่าน ใน สิ่ง ผิด และ แม้ได้ชอกช้ำ ไม่ชอบใจอย่างไร ก็อย่าได้เอาใจไปลบหลู่ดูหมิ่น ผู้ มี คุณ ส่วน การ กราบ ไหว้ นั้น ไม่ ต้องกระทำ เสมอไป ทำ แต่ เฉพาะ ไป มา อย่าง ที่ เขาเรียกว่า ไป ตามา ไหว้ เว้น แต่ เมื่อ ได้รับ ของ รางวัล อย่างไม่ไร ควร ไหว้ เสีย ก่อน แล้ว จึง รับ.

๕. เด็กบางคนไม่มีความระ ไม่รู้จักอ่อน น้อม

ท้อ พ่อ แม่ญาติผู้ใหญ่ และ ครู อาจารย์ เวลาที่ท่าน
ไป มา ก็ไม่ลงไปส่ง หรือ ต้อนรับ ถึง คนอื่น เตือน
แล้วก็ยังไม่ฟังเฉยๆ ไม่ไหว ไม่รับ ร้อง ท่าน เรียก
ว่าเป็นเด็กมือแข็งใจชั่ว เด็กอย่างนี้ จะไม่มีใครรัก
ใคร่สงสาร.

๖. ข้างตัว ๑ เดิน มา ตาม ถนน มัน เที้ยว แวะ

หน้าร้าน หน้าตึก ชูวงขึ้น ขบ ใคร ๆ เห็น ก็มี เมตตา
กรุณา เอา ถ้วย อ้อย มา ให้มัน กิน มัน ก็ ได้ กิน
อ้อยไป ดูแต่ข้างเด็ก ทำ กิริยา เพียง เท่านั้น ยัง ได้
กิน ของ ดี ๆ. ถ้า เด็ก รู้จัก ไหว้ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย
ครู อาจารย์ จะ ไม่ได้ ดี หรือ? คง ได้ ดี กว่า ข้าง ตัว
นั้น หลาย เท่า.

๗. ใน บ้าน เรือน หรือ สถานที่ ของ ผู้อื่น เจ้า

ของ ย่อม มี อำนาจ เต็ม ที่ เรา จะ เข้า ไป ต้อง ระวัง

๔ แบบสอนอ่านจรรยาภาควิชา เล่ม ๑

ให้จงหนัก เช่น สวม หมวก อยู่ ก็ ต้อง ถอด ออก เสีย
หรือ สวม รองเท้า แทะ ก็ ต้อง ถอด เพราะ รองเท้า
แทะ นั้น ถือ กัน ว่า เป็น ของ สวม เล่น ทั้งนี้ เพื่อ แสดง
ความ เคารพ ต่อ เจ้า ของ และ สถานที่ นั้น และ กลัว
เกรง เจ้า ของ จะ ว่า หรือ ขบไล่ เรา หรือ ถ้า เขา
ไม่ว่า อย่าง น้อย เขาก็ คิด ว่า เรา เป็น โพรไม่มี
กิริยา ผู้ดี.

๕. เมื่อ ส่ง ของ ให้ ผู้ใหญ่ หรือ รับ ของ จาก
ผู้ใหญ่ ต้อง ย่อ ตัว ส่ง และ รับ คือ ถ้า ผู้ใหญ่ ยืน
ก็ ให้ ย่อ เข้า ลง น้อย ถ้า ผู้ใหญ่ นั่ง อยู่ ที่ เก้าอี้ สม
ควร ก้ม เข้า ได้ ก็ ก้ม เข้า ส่ง และ รับ แต่ ถ้า ผู้ใหญ่
นั่ง อยู่ กับ พน ก็ ต้อง หมอบ ส่ง หรือ รับ คือ ให้ ตัว เรา นั้น
อ่อนต่ำ ลง ไป เด็ก บาง คน ไม่ รู จาก วิธ, ผู้ใหญ่
นั่ง อยู่ ยืน ส่ง ของ หรือ ยืน รับ เขา เรียก เด็ก อย่าง
นี้ ว่า ไม่มี มรรยาท.

๙. การรับ ของจาก ผู้ใหญ่ นั้น ถ้า ท่าน เป็น

ผู้ มบรรดา ศักดิ์ ชน สูง ก็ ควร เอา งาน เสีย ก่อน คือ

ยก ปลาย มือ ขวา ที่ จะ รับ นั้น ชน หน่อย แล้ว จึง รับ เป็น

การ เคารพ ต่อ ผู้ ให้ หรือ จะ กราบ ก่อน และ เอา งาน

แล้ว จึง รับ ก็ เป็น การ สม ควร ผู้ ใหญ่ ที่ ให้ ของ นั้น

เป็น ผู้ มนุญ คน แก่ เรา มาก ต้อง ให้อภัย เสีย ก่อน แล้ว รับ

จะ ทำให้ ท่าน ชื่น ใจ มาก การ ส่ง ของ ให้ แก่ ผู้ ที่ ควร

เคารพ ชน สูง เช่น พระ องค์ หรือ เจ้านาย เมื่อ ได้

ส่ง แล้ว ก็ ควร ให้อภัย อีก ครั้ง หนึ่ง.

๑๐. คน ไป มา หา สู้ ยัง บ้าน เรือน เรา เรียก ว่า แหก

เรา ต้อง ต้อน รับ แหก อย่าง เรียบ ร้อย เพราะ ถ้า รับ

รอง ไม่ ดี แล้ว เขาก็ จะ เอา ไป นิิน ทว่า กล่าว ทำให้

เสีย หาย ต่อ ไป เพราะ ฉะนั้น เรา ต้อง สงบ สงัด ยม เจียม

ตัว อย่า ได้ พลุ ก พล่าน ไป มา ใน ที่ ที่ แหก นั้น อยู่

และ ไม่ ถ้อ หลอก กัน ต่อ หน้า เขา ทั้ง ไม่ แก่ ถึง ขวาง

ทางหรือยื่น ขวางบันได เวลาเขา มา หรือ กลับ เต็ก
ที่วุ่นวาย ทำให้ แหก รำคาญ นั้น เขา กล่าว กัน ว่า
เป็น ลูก ที่ พ่อ แม่ ไม่ ตั้ง สอน ทำให้ เสีย หาย มาก.

๑๑. เมื่อ กิน อาหาร รวม กัน ต้อง ระวัง กิริยา
ให้ มาก การ เคี้ยว ต้ม จ้ม ๆ นั้น, เป็น กิริยา อย่าง
หมู กิน ของ ไส้ ไครก หรือ อื่น ๆ เข้า ไป แล้ว เรอ เอ็ก อัก
หรือ จาม ก็ เป็น สิ่ง ไม่ ดี เหมือน กัน เพราะ ทำให้
คน อื่น เขา สะอิด สะเอียน ด้วย ว่า สิ่ง ของ ที่ ออก ไป
จาก ร่าง กาย เรา ถ้วน น่า เกสยด ทั้ง สิ้น, แต่ เรา เอง
ยัง รู้ จัก เกสยด น้ำ มูก น้ำ ลาย ของ เรา เมื่อ ออก ไป แล้ว
คน อื่น เขา จะ ไม่ เกสยด กระไร ได้.

๑๒. ไม่ ควร กล่าว ถึง สิ่ง ไส้ ไครก เวลา กิน อาหาร
เช่น หนอน ใน เว็จ หรือ สุนัข เน่า ลอย น้ำ สิ่ง เหล่า นี้
ทำให้ ผู้ อื่น เขา สะอิด สะเอียน เวลา หิ บอาหาร ก็ ต้อง
ไม่ เตะ เตะ มุม มาม อย่า ให้ คน ที่ กิน ด้วย กัน รัง เกียจ

ได้ ถ้าเขาวิ่งเกียจขึ้นมาแล้ว ก็กินอาหารไม่ลง
วันหลัง ๆ เขาจะไม่กิน รวมด้วย เมื่อถึงนี้เราจะ
ขาดอาหารที่แปลก ๆ ไป ทั้งเป็นทางตัดความกลม
เกลียวกันด้วย.

๑๓. เด็กบางคนไม่ตั้งใจฟังครูอธิบาย ยัง
ซ้่าส่งเสียงอีกทีก็ ให้เป็นที่รำคาญแก่ผู้อื่น
ด้วย เด็กอย่างนี้เขาเรียกว่า “มือไม่พายเอาตีน
ราน้ำ” คนเราต้องรู้จักเกรงใจผู้อื่น เช่น เวลา
ประชุมฟัง หรือในห้องอ่านหนังสือไม่ควรส่งเสียง
อีกทีก็ให้คนอื่น ๆ ทำความรำคาญแก่เขา.

๑๔. สิ่งของทั้งหลายของเรา เช่น ตุ๊กตา
หรือ ดินสอ เรารู้จักรักใคร่ ใครเอาของเราไปเราไม่
ชอบ เมื่อเราไม่ชอบคนอื่นเขา ก็ไม่ชอบเหมือนกัน
เพราะฉะนั้นไม่ควรหยิบของของคนอื่น ก่อนเจ้าของเขา
อนุญาต ถ้าเขาเชื่อเพื่อให้เรายืมก็นับว่ามีบุญคุณ
เมื่อเสร็จธุระแล้วเราต้องรีบส่งเขา อย่าลืมเสีย.

๑๕. “สี่ตีนยังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง”

คำนี้หมายความว่า คนเราคงจะมีผิดพลาดบ้าง เพราะฉะนั้น ถ้าใครทำผิดพลาดไปไม่ควรจะเยาะเย้ยเขา เช่น คนหกล้มเป็นต้น ไม่ต้องหัวเราะให้เขาได้อาย เด็กที่เสียวเหยวเยาะเย้ยผู้อื่นเมื่อเขาผิดไปนั้น เรียกกันว่า เป็นเด็กไม่มีกิริยา.

๑๖. เมื่ออยู่บนบ้านเรือน ของผู้อื่น หรือ อยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ ไม่ควรเดินไปนั่ง และทำกรรมกรรม ด้วย ไม่เป็น การเคารพต่อบ้านเรือน และผู้ใหญ่ที่อยู่ในที่นั้น การเดินลงดินหรือกระแทกเท้า เขาถือกันว่า คนนั้นมีความโกรธและไม่มีกิริยา หรือ จับโน่นกระแทกนี้ เขาก็ถือว่า กระแทก รดศีรษะเขา.

๑๗. การขากเสมหะ ถ่มน้ำลาย ไม่ควรทำให้ทั้งจนคนอื่นได้ยิน เพราะเสมหะ และ น้ำลาย เมื่อ ออกมาจากปาก ก็เป็นของน่าเกลียด ถ้าทำจนคนอื่น

ไต่ยืนแล้ว ถึงเขาไม่ว่า เขาก็นึกว่าคนนั้นไม่มีกิริยา,
ขึ้นจะทิ้งของ นำเกล็ดตออกมา ก็ต้องให้คนอื่นเขารู้,
ถ้าทำต่อหน้าคน บางทีเขาก็โกรธว่า ขาดเสมหะ หรือ
ถ่มน้ำลายรดเขา.

๑๘. การเล่นต่าง ๆ เป็นของทำให้รำเริง
เบิกบานใจ ทั้งได้กำลังกาย กำลังใจ แข็งแรงขึ้น
เพราะฉะนั้นเวลาเล่นต้องตั้งใจ และเล่นให้เป็นปกติธรรม
ตามระเบียบ อย่าเล่นเป็นพาลเกรงเอาเปรียบผู้อื่น
ถ้ามีหัวหน้าควบคุม ก็ต้องเคารพเชื่อฟังหัวหน้านั้น
เพื่อเขาได้จัดให้เราเล่นเสมอ ๆ ถ้าเล่นเกรงไป
ก็ไม่มีใครชอบเล่นกับเรา เราจะได้ไม่เล่นอีก.

บทที่ ๒ ความเชื่อตรง

๑. คนพูดไม่ตรงกับความจริงเรียกว่าคนพูดปด คนพูดปดนั้นให้โทษคือไม่มีใครเชื่อถือ เพราะถ้าคนเคยพูดปดเสมอแล้ว ถึงจะพูดความจริง คนฟังเขาก็คิดว่าพูดปด ตัวอย่างเช่นเราปวดท้องจริงๆ แต่ก่อนๆนี้เราเคยพูดปด บอกแก่ใครๆ เขาก็คิดว่าพูดปดอีก คงไม่หายาให้ ถ้าเราไม่เคยพูดปดเลย บอกคำเดียวเขาก็เชื่อ แล้วก็หายาให้กินได้สบายไป คำพูดนั้นทุกคนเขาต้องการให้พูดความจริงตามที่ใจนึกเท่านั้น ไม่ได้ต้องการให้เลอะเลือนไป ดังคำโบราณท่านว่า “ซ้ำซ้างจะเอางา คนเจรจาจะเอาถ้อยคำ”.

๒. เรา มาเรียนหนังสือนี้, ก็เพื่อให้ได้ความรู้ ถ้าเราเรียนดีหรือสอบได้ได้ก็ได้อะไรแก่ตัวเรา เด็ก

บางคน ชอบ คิด ลอก คน อื่น เวลา ที่ จะ ตอบ ครู หรือ เวลา สอบได้ ทำ เช่น นี เป็น การ หลอก ครู และ ตัว เอง ไม่ เป็น ประโยชน์ แก่ ตัว เลย เรา ไม่ รู้ อุตส่าห์ เรียน ไป ก็ คง จะ รู้ ได้ อย่าง คิด ลอก เขา ดี กว่า เพราะ วิชา ความ รู้ นั้น จะ ชะ โหม่ กัน ไม่ ได้, ของ ใคร ก็ ของ ใคร.

๓. เรายังไม่รู้อะไรก็ต้องมีความผิดพลาด, อาศัย ที่ ระวัง ก็ มีความ ผิด น้อย ถ้า เกิด ความ ผิด ขึ้น แล้ว อย่าง ได้ ปิด บัง ความ ผิด ของ คน เมื่อ ผู้ ใหญ่ ได้ ถาม ได้ เตียง, จง สารภาพ โดย ชื่น ตา ดี กว่า ที่ จะ ปิด บัง ไว้ ถ้า บอก กล่าว จริง ๆ แล้ว ผู้ ใหญ่ ก็ จะ ได้ ตก เตือน แนะนำ ให้ อย่าง ลัว การ ถูก ลง โทษ ด้วย เรา ไม่ กั๊ก ความ ผิด ก็ ไม่ ควร กั๊ก ลง โทษ เช่น เดียว กัน, ถึง ปิด บัง ไว้ เขาก็ ต้อง รู้ ได้ เพราะ เขา แก่ กว่า เรา พูด

๑๒ แบบสอนอ่านจรรยาภาคต้น เล่ม ๑

ความจริงง่ายกว่าที่จะหาเรื่องมาโกหก ท่าน กล่าว
ว่า “คำจริงเป็นคำไม่ตาย” ย่อมจะมีคนสงสัย
เห็นคุณเสมอไป.

๔. นาฬิกา มีไว้สำหรับให้รู้เวลา เข้าสายบ้าย
เย็น และได้นัดหมายกัน และกัน นาฬิกา นั้นเป็น
ของเที่ยงตรง ถ้าคนเราทำอะไรไม่ตรงตามเวลาที่
กำหนดก็นับว่าไม่เที่ยงตรง จิตว่าเป็นคนไม่ดีไม่
มีความอาย นับประสาอะไรกับนาฬิกา ซึ่งไม่มี
วิญญาณ, ยิ่งรู้จักเที่ยงตรงได้ มนุษย์เรามีความ
คิดดี, รู้สึบดี, มีความอาย จะปล่อยให้ต่ำต้อยกว่า
นาฬิกาที่เที่ยงหรือ?

๕. เวลาเป็นเงินเป็นทอง น้ำขึ้นให้รีบตัก
น้ำลงไปหมดแล้วจะตักที่ไหน? วันนั้นมีเวลา
ทำ พຼ່ງนี้จะมีงานอะไรมาอีกก็ทราบไม่ได้
เพราะฉะนั้นการงานจงรีบทำเสียให้เสร็จไป ตั้งใจทำ
ด้วยความซื่อตรงจนสุดความสามารถ เห็นอภัยแล้ว

พัก เสียประเดี๋ยวก็ หาย เกิด มา เป็น คน ต้องทำงาน
จะ นั่ง นอน อยู่ แปล่าไม่ได้ แม้จะ นั่ง นอน อยู่ ได้ก็
ไม่สบาย ประเดี๋ยวก็เมื่อย โรคภัยเบียดเบียน.

๒. เมื่อได้รับ ร้องว่า จะ ทำ การ งาน อย่าง ไร กับ
ใคร ไว้แล้ว ต้อง ทำ การ งาน นั้น ให้ สำ เร็จ สดวกไป,
อย่า เพิก เฉยละเลยและ รั้งไป อย่าง สม ๑, คน รั้ง คำ
แล้วไม่ทำตาม เรียกว่า คน เหลวไหล คน เหลวไหล
ไม่มีใคร เคารพ และ เชื่อถือ.

๗. เมื่อเราได้รับ คำ แล้วไม่ทำตาม รั้ง, ทำให้ คน
นั้น และ ตัวเรา เสียหาย มาก คือ คน นั้น เขา ต้อง หวัง
ใจว่า เรา จะ ทำ การ ให้ สำ เร็จ สม ประสงค์, ถ้า เรา
เพิก เฉย ไม่ทำ ให้ ก็ เสีย เวลา และ การ งาน ของ เขา ไป
ส่วน ตัวเรา เขาก็จะไม่ไว้ใจอีก อย่าง ไร ก็ดี เมื่อได้
รับปากไว้กับใครแล้วต้อง ทำให้ สำ เร็จ, ถ้า เห็นว่า
ทำให้ สำ เร็จ ไม่ได้ ก็ อย่า รั้ง ท่าน ย่อม ว่า “เสียชีพ
อย่าเสียสัตย์”

บทที่ ๓ เป็นผู้มั่งใจดี

๑. คำว่า ไทสะ นั้น คือ ความ มักโกรธ มักประทุษร้าย คนมักประทุษร้ายมักโกรธ ต้องถูกเขี่ยน ถูกชิง ถูกทำ ไทสะ เป็น ของให้ โทษ ทำให้เดือดร้อน ทั้งทำให้ร่างกายทรุดโทรม และชีวิตสั้น ด้วย ดังนั้น เมื่อรู้ว่า มัน เป็น โทษ แล้วต้องรู้จัก ช่มใจ อย่า เป็น คนโกรธง่าย ถ้าโกรธขึ้นมา ถึงไม่มีใครทำ ความโกรธนั้น แหะละ ลงโทษ แก่ตัวเราเอง เช่นทำให้ แสบ งอน จนถึง กับ ยอม อวด ชำ เป็น ตน.

๒. การ กระทบ กระแทกกัน และ กัน อย่าง ที่ เรียก ว่า ตื่น กับ ฟัน ยัง กระ ทบ กัน นั้น ถ้า อุดใจ เสียฝ่าย ๑ ไม่โกรธตอบ อีกฝ่าย ๑ ก็ไม่กล้า โกรธ ยึดยาวได้ ถึงว่าจะ โกรธก็ชั่ว ขณะ เดียว ภายหลัง อาจคืนดี, ได้อาศัย กันต่อไป ถ้า โกรธ ต่อ โกรธ เข้า

หากันแล้วก็จะแตก ร้าว บาด หมาย, อย่างใช้ตกลงที่
พื้นแข็งเป็นต้นต้องแตก ถ้ายอมกันเสียข้างหนึ่งก็
ไม่แตก เช่น ลูกหนึ่งขว้างลงที่หินเป็นต้น.

๓. คนทุกคนมีใจเหมือน กับเรา รู้จักเจ็บ รู้จัก
อาย รู้จักรำคาญ เราไม่พอใจให้ใครรังแก, เรา
อย่ารังแกเขา เด็กบางคนอยู่ไม่สุขชอบแหย่เขา
จู่เขา ถ้าเขาแหย่บ้างจู่บ้างก็โกรธ คนที่ประพฤติ
เป็น พาล ชอบเกะกะ ระวังผู้อื่น เรียกว่า ควายเขา ทาง
มีแต่เขา จะต่ำแข่งว่า เป็นคน เกเร.

๔. เวลา ตระคร ดิเก หรือ การเล่นต่าง ๆ ไม่ควร
ยืนขวางหน้า บังตาผู้อื่น เพราะผู้อื่นเขาก็อยากดู
เหมือนกัน การที่แก่ง บังเขา โดยที่เราพอจะ
เบี่ยงบ่ายให้ได้นั้น, ไม่ได้ประโยชน์อะไร ควรจะเผื่อ
แผ่แบ่งปันให้ ได้ดูเท่า ๆ กัน การเอื้อเฟื้อ เบี่ยง
บ่ายให้ที่ทางแก่เขา ถึงแม้ว่าเขาไม่แสดงความ
ชอบใจ เขาก็คงชมในใจว่าเราเป็นคนใจดี.

๕. การทะเลาะวิวาทนั้น ต้องช้า ชอก ไป ด้วย กัน
ทั้ง ๒ ฝ่าย เหมือน กับ สาค่น้ำ รด กัน ถ้าไม่ ก่อ
การ วิวาท กับ ใคร จะ มีความ สุข ที่ ไม่มี ใคร ปอง ร้าย
คน เป็น อริ วิวาท กัน ก็ เท่า กับ ศัตรู ต้อง คอย ระวัง ตัว
ไม่ รู้ จา จะ มา ทำ ร้าย เมื่อไร เมื่อ เรา ไม่มี ข้อ วิวาท
กับ ใคร ก็ ไม่ ต้อง ระวัง ตัว เรา รัก กัน ไว้ ดี กว่า ไกรธ
จะ ได้ ใจ พึง กัน คน รัก กัน นั้น เห็น กัน ก็ ชื่น ใจ ไกรธ
กัน เห็น กัน เข้า ก็ ชื่น ใจ ไม่มี สุข.

๖. ความ ชั่ว ต่าง ๆ จัด ว่า เป็น สิ่ง ไม่ ดี ยังมี
พรรค พวก สม รู้ ร่วม คิด ด้วย แล้ว ความ ชั่ว นั้น จะ
ทวี ขึ้น เพราะ จะ ถอน ตัว ได้ ยาก ด้วย พวก เรา
นั้น เอง รัง ไว้, เสีย กัน ไม่ได้ อย่าง ผู้ใหญ่ ท่าน เคย ว่า
“จะ เสีย คน ก็ เพราะ เพื่อน” ฉะนั้น ไม่ ควร ชัก นำ ผู้
อื่น ให้ ประพฤติ ชั่ว จะ ดี กว่า เพื่อ ความ ชั่ว นั้น เรา รู้
ลึก ชื่น เอง ก็ จะ ถอน ตัว ได้ ย่าง.

๗. ขึ้นชื่อ ว่า ทรัพย์สมบัติแล้ว ต้อง มี เจ้า ของ หวง
 แหนใครทำ ของ เขา เสียหาย เจ้า พนักงาน ต้อง เป็น ธุระ
 ปรับใหม่ ให้ เป็น โทษ เรา ทำ ของ ผู้อื่น เสียหาย ก็ ต้อง
 เป็น โทษ เช่น เดียว กัน เพราะ ฉะนั้น อย่า ไป ทำลาย
 ทรัพย์ ของ เขา เช่น ขว้าง เรือ น หรือ ทิ้ง ถอน ต้น ผล
 ไม่เป็น ต้น แม้ มี เรื่อง ชุ่น ของ หมอง ใจ อย่างไร ก็
 ควร พุด กัน ดี กว่า.

๘. สัตว์ ทั้ง หลาย ที่ เกิด มา ใน โลก ย่อม รัก ชีวิต และ
 กลัว เจ็บ เหมือน กับ เรา ทั้ง สิ้น นับ ว่า เป็น เพื่อน เกิด
 แก่ เจ็บ ตาย ด้วย กัน ควร มี ใจ ที่ เมตตา กรุณา อย่า
 ทรมาน มัน ให้ ได้รับความ ลำบาก โดย เห็น แก่ สุนัข สุนัข
 อื่น มี อยู่ ประเดี๋ยว เดียว จง นึก ดู ว่า ถ้า ตัว เรา ถูก
 ทรมาน บ้าง จะ เป็น อย่างไร? ยิ่ง เป็น สัตว์ พาหนะ ซึ่ง
 เป็น ประโยชน์ แก่ เรา ด้วย แล้ว ต้อง สงสาร มัน ให้ มาก ๆ.

๙. ถ้าเห็นสัตว์ตกทุกข์ได้ยากพอจะช่วยได้ จง
 ช่วยให้พ้นทุกข์. เช่น เห็นคางคกตกในท่อพอจะเอามา
 ทำสะพานให้ขึ้นได้ก็ควรทำ สัตว์อย่างนั้นมักทำ ประ
 โยชน์ได้ เช่น กิน แมลงไม่ให้มารบกวน ต้นไม้ใน
 สวนเรา แต่ถึงจะไม่เห็น ประโยชน์ก็จงช่วยมัน
 เอาบุญเถิด เป็นการฝึกหัดให้มีเมตตา กรุณาในการ
 ที่จะช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งอยู่ในน้ำใจ ซึ่งเป็น ผลแก่
 ตัวเราต่อไป ภายหลัง

บทที่ ๔ การประหยัด

๑. สมุด, ดินสอ, กระดาษ หรือ หมวก, เสื้อ,
กางเกง เหล่านี้เป็น ของ จำ เป็น ต้อง ใช้ สอย เสมอ
และ เป็น ของ ที่ พ่อ แม่ พี่ น้อง ต้อง ขอร้อง มา ด้วย เงิน ไม่
ใช้ เกิด ขึ้น เอง ต้อง รู้ จัก รักษา อย่า ให้ หาย หก ตก
หล่น เมื่อ หาย แล้ว ต้อง ซื้อ ใหม่ เปลือง เงิน ไป โดย ไม่
จำเป็น และ อาจ ทำให้ พ่อ แม่ พี่ น้อง อิด หนာ ระอา
ใจ ได้.

๒. คนเรา ต้อง หัก ห่อ ร่าง กาย ผิด กับ นก หรือ หอย
ปู เพราะ หนาว ร้อน ได้ ง่าย ทั้ง รู้ จัก อาย อวย วะ
ที่ ควร ปก ภัค, จึง ต้อง นุ่ง ห่ม ผ้า พอบ อบ อุ่น และ ปิด บัง
แต่ ไม่ ควร ใช้ ของ มี ราคา แพง จะ หมด เปลือง เงิน มาก
ไป เปล่า ๆ, ส่วน แหวน ทอง นั้น ไม่ จำ เป็น ที่ เขา มี
ใช้ สอย กัน ก็ สำหรับ เป็น เครื่อง ประ ตั บ เวลา ออก หน้า

ออกตา ถ้าใช้พร้าเพรื่อ แล้วบางทีก็ให้โทษ เช่น
มีคนร้ายแย่งชิง บางคราวก็กลับประทุษร้าย
เจ้าทรัพย์ด้วย เป็นต้น.

๓. ผ้าใหม่ ๆ นั้นสำหรับไปนอกบ้าน เพื่อ
สะดวกไม่ขายหน้าเพื่อนฝูง, อย่าใช้ปรักปรำ อยู่กับ
บ้านจนสกปรกโสโครก, เมื่อเสร็จธุระแล้วควรรีบพับเก็บ
อย่าเหยยวเหยยทิ้งไว้จะรา กลายเป็นผ้าเก่าได้ หรือ
เมื่อกลับมาแล้วก็ไม่ควรนุ่งห่มต่อไป เพราะอยู่
กับบ้านจะใช้ผ้าเก่า ๆ ก็ได้ ผ้าเก่ากับผ้าใหม่นั้น
ราคาต่างกันมาก ถ้าไม่รู้จักใช้จะหมดเปลืองโดย
ไม่มีประโยชน์.

๔. การพนันเช่นโยนหลุมทอดกองเป็นความชั่ว
ผู้เล่นใจคอไม่ดี ด้วยกลัวว่าจะเสีย เมื่อเล่นได้ก็
ทำให้กำเริบเห็นว่าได้เปล่า ใช้สอยฟุ่มเฟือยไม่เสีย
ตาย ถ้าเสียก็โถมหนี้ชวนให้แก้ตัว เป็นทางที่

ยั ยวนใจให้ไปสู่ความขัดสน ทั้งทำให้เสียเวลา
เล่าเรียน และ หากิน เปลืองความคิด เพราะ ฉะนั้นอย่า
ริ เป็น นักเลง เล่นการพนัน เสีย เสีย ที กว่า.

๕. บุหรี่ เป็น ของ ให้ โทษ คือ ทำให้ มี นเมา
บุณญา อับ และ เสีย ทรัพย์ โดยไม่จำเป็น ยิ่ง เต็ก ๆ
แล้ว ทำให้ ร่าง กาย ทรมาน ไต้ง่าย อย่า ริ สูบ เป็น
การ ดี หมด ก็น่า ควร กิน ด้วย บางที ปุน กัด ปาก
ทำให้ กิน อาหาร ไม่ อร่อย ทั้ง ทำให้ ปาก เปราะ เปื้อน,
เปื้อน เครื่อง แต่ง กาย และ หมด เปลือง โดยไม่ จำ เป็น.

๖. ข้าว ของ ทั้ง หลาย ที่มี อยู่ หรือ ใคร นำ มา ให้
ถวน ทำ ขึ้น ได้ ด้วย แรง คน มี ราคา ซื้อ ขาย ได้ ต้อง
รู้จัก เก็บ หอม รอม รม ระวัง รักษา จึง จะ อยู่ กับ เรา
ถ้า เก็บ ไว้ ไม่ ดี คน อื่น เก็บ ได้ แล้ว ก็ จะ เลื่อน ออก ไป
ทุกที, ใน ที่ สุด เสีย เป็น ของ คน อื่น เพราะ เรา ไม่ รัก มัน,
ใคร ชอบ เขา ก็ เอา ไป.

๗. ของที่เป็นสาธารณะ เช่น ถนน, หนทาง, คลอง, หรือ ผนัง วัด เป็นต้น เป็น ของที่สร้าง ขึ้น ด้วยเงิน, อย่างสร้าง ถนน ก็ต้องใช้เงิน เงินนี้มักจะ ได้ ไปจาก พวกเรา เป็น ส่วนใหญ่ ได้ช่วย กัน ออก คน ละ เล็ก น้อย, แต่เราไม่รู้ สัก เพราะ ว่า เก็บ ทาง อ้อม นี้ว่า สาธารณ ประโยชน์ นี้ เป็น ของ พวกเรา ด้วย กัน ทุกคน ฉะนั้น อย่า ทำให้ เสีย หาย เช่น ขุด ถนน เถิน หรือ เทขยะ มูล ฝอย ลง ใน คลอง ด้วย ถนน เสีย หาย หรือ คลอง ตื้น แล้ว ก็ ใช้ ไม่ได้ ต้อง เสีย เงิน ค่า ข่อม และ ค่า ขุด อีก กับ ไม่ควร เขียน ผนัง วัด ให้ เปราะ เปื้อน ทำให้ เสีย หาย,

บทที่ ๕ ความกล้า

๑. ผู้ใหญ่นั้น ก็เป็นคน อย่างเรา นี้ แต่ท่าน
มีอายุ และ ความคิด มาก ไม่ใช่เป็น เสือ ที่ จะ คอย
กินเรา เราไม่ผิดแล้วท่าน ก็หาทำไม่ ฉะนั้น เมื่อ เข้า
ไปหา อย่าได้ อูบอับ อู้ อี้ จง พุด ตรงไปตรงมา จึงจะ
นับว่า เป็น คน กล้าหาญ หาไม่ ท่าน จะ เข้าใจว่า เรา
เป็น คน ขี้ขลาด ใช้ อะไร ไม่ได้.

๒. มีต หรือ สว่าง ไม่สู้ ต่าง กัน นึก จะ ต่าง กัน
ก็ ที่ เห็น หรือ ไม่เห็น เท่านั้น ที่ สว่าง ถ้า เรา หลับ ตา
เสีย ก็มีต เช่น เดียว กัน เพราะ ฉะนั้น ไม่ควร กลัว
ความมืด ควร อยู่ได้ เช่น เดียว กับ ที่ สว่าง, ใจ อย่างนี้
ว่านอนไป ก็ ไม่เห็น อะไร ถึง อยู่ ที่ สว่าง ถ้า หลับ ตา แล้ว
นึก อะไร ๆ ก็ อาจ เห็น ได้ ต่าง ๆ หรือ นอน กลางวัน
ก็ฝัน ได้ เช่น เดียว กัน.

๓. คำที่ชูหฺลอกนั้น เป็นคำที่เขาแก้งให้เรากลว
ไ้ผล คือ ไม่ให้เร ตือ ตำน ชุขชน ถ้า เรา เป็น คน ตี
ไม่ ตือ ตำน ชุขชน แล้ว ก็ ไม่น่า จะ กลว เกรง อะไร เช่น
เขา หลอก ว่า ตุกแก กิน ตับ นั้น มัน กิน แต่ แผลง ที่
ไม่ ระวัง ตัว และ ที่ ชุขชน ต่าง หาก คน ตี ๆ ที่ ไม่ ชุขชน
แล้ว ก็ หา มี คน หลอก ให้ ตุกแก กิน ตับ ได้ ไม่.

๔. ๕ หรือ ปี่สาข ทั้งหลาย ที่มี คน หลอก ว่า มี ที่
นั้น ที่นี้ เรา ต้อง คิด ว่า ถ้า มีจริง แล้ว จิตต์ ใจ ของ มัน
จะ เป็น อย่างไร ถ้า มัน ทำ อะไร ทำ ได้ แล้ว คง มี จิตต์
ใจ ไม่ แปร กกว่า เรา เท่าไร เพราะ เรา ก็ ทำ อะไร ทำ
ได้ ฉะนั้น ไม่ ต้อง กลว ถ้า กลว แล้ว จะ ทำให้ ขวัญ
หนี ตี ฝ่อ บาง ที่ ก็ เจ็บ ไข้ ได้ ต้อง พิสูจน์ ให้ แน่ นอน
เสีย ก่อน ตี กว่า ที่ จะ เชื่อ คำ หลอก ลวง.

บทที่ ๖ ความกตัญญู

๑. พ่อแม่เป็นผู้มีคุณมาก คือ ได้เลี้ยงดูเรามาตั้งแต่อ่อนแอแต่ออก ถ้าไม่ได้ท่านอุปถัมภ์เราก็จะต้องตายเสียแล้ว คงไม่ได้มาเห็นหน้าเพื่อนฝูงเล่นหัวและมาเล่าเรียนกับเขาได้ เรามีชีวิตอยู่ทุกวันนี้ ก็เพราะ นานนมแม่และข้าวสุกที่ท่านบ่อนท์ได้กล่อมเกลี้ยงเลี้ยงเรามา มากหลาย เช่นให้นอนบนเบาะ อุ่น อ่อน นุ่ม และ ขับกล่อมด้วยเสียงไพเราะ.

๒. ญาติพี่น้องก็มีบุญคุณ คือ ช่วยพิทักษ์รักษา และ เมตตา สงสารเรา มีอะไร ก็ยื่นโยนให้กิน ทั้ง คอย แนะนำ ตักเตือนให้เรา ละทางชั่ว ประพฤติทางชอบ เรา จะหาใคร มีใจอารี เช่น ตเหมือนญาติพี่น้องเราเวลาที่เรายังเล็ก อยู่ นั้น หาได้ยาก ยามทุกข์ร้อนไปปรึกษาเขา เขาก็ช่วยเหลือได้.

๓. ครูอาจารย์ นั้น มีคุณอย่างยิ่ง โดยบอก
 ความรู้ให้ สำหรับเราจะได้ทำ กิจ เมื่อโตขึ้น และ
 เชื้อเพื่อรักใคร่ให้เรา ประพฤติดี ประพฤติชอบ ถ้า
 ครูอาจารย์ ไม่บอกวิชาให้ เราจะรู้ไม่ได้ เพราะ
 เราเกิดมายังไม่เห็น กิจ การที่ สดบ ครูอาจารย์ ได้
 เห็น กว้าง ขวาง แล้ว ท่าน มีจิต ปรารถนา ท่าน บอก ให้เมื่อ
 เรา รู้ ก็ ได้ ประโยชน์ แก่ตัวเรา นึกหนา.

๔. พระเจ้าแผ่นดิน ท่าน ทรง พระคุณ อย่าง
 ประเสริฐ โดย พระองค์ ทรงปกครอง บ้าน เมือง และ
 อาณา ประชา ราษฎร ให้ อยู่ เป็น สุข เรา จะ เป็น สุข
 ได้ ก็ เพราะ พระองค์ ท่าน มี พระราช หฤทัย สอดส่อง อยู่,
 หาไม่เราก็จะทุกข์ยาก ต้องพลัดพรากจาก พ่อ แม่ญาติ พี่
 น้อง ครูอาจารย์ ไม่ได้ มาเล่าเรียน เหมือน ทุกวัน นี้.

๕. เด็ก บางคน ไม่เชื่อฟัง คำสั่งสอน ของ พ่อ แม่
 ครูอาจารย์ ทำให้ พ่อ แม่ ครูอาจารย์ ไกรย เคือง เด็ก

อย่างนี้เรียกว่า เต็ก คือ คำนวณไม่เอางาน ท่อไป จะ
เป็น คน อนาคตาหาที่พึ่งยาก ฉะนั้น จำเป็น ทุกคน
ต้องเชื่อฟัง คำสั่งสอน ของ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ เพื่อ
ได้เป็นคนดีต่อไป เพราะเรา เกิดมาได้เห็น โลก
เพียง ๓, ๔ ปีเท่านั้น ถ้าไม่เชื่อ แล้ว จะไม่รู้ เห็น
การงาน หรือ ความชั่ว ดี ที่ควร มา แล้ว ตั้ง รอยป่นปี้.

๖. พ่อ แม่ได้เลี้ยงดูเรา มา เห็นดี เห็นชอบ มาก แล้ว
เมื่อเรา มี กำลัง พอดี ที่จะ ทำ การงาน ได้, ต้อง ช่วย
เหลือ ท่าน ให้ท่าน คลาย ความเห็นดีเห็นชอบ บ้าง เช่น
เท กระ โถน กวาดเรือน และ ล้าง ข้าม เป็น ต้น อย่า ให้
ท่าน ต้อง บังคับ ใช้ สอย กิจการ อะไร ทาง บ้าน ถ้า
เรา รับ ทำ ประจำ ไม่ให้ท่าน ต้อง กังวล ตก เตือน แล้ว จะ
ทำให้ท่าน ปลื้มใจ มาก และ เป็น ที่ หวัง ได้ ว่า เรา จะ
เป็นคน ดีต่อไป.

บทที่ ๗ ความประพฤติที่ ต้อง ระวังให้ มาก

๑. ต้อง ระวัง ให้มาก ใน การ เชื้อ พัง คำ สั่งสอน
ของ ครู เพราะ เรา ไม่ รู้ จริง ๆ จึง ต้อง มา เรียน
ต้อง หา ความรู้ ผล ของ ความ ที่ รู้ แล้ว นั้น มี มาก หลาย
คือ จะ ทำให้ เรา เป็น คน ฉลาด ไม่ ใจ เง่า เท่า ทุน
เวลา ต่อ ไป ข้าง หน้า จะ ได้ มี ทาง หา เงิน มา เลี้ยง ตน
และ พ่อ แม่ ญาติ พี่ น้อง ผู้ มี คน เป็น การ สนอง คุณ
ตอบแทน ท่าน และ ให้ ตัว เรา ได้ รับ ความ สบาย.

๒. เวลา เรียน ต้อง เรียน จริง ๆ มา โรงเรียน ตรง
ต่อ เวลา ไม่ ขี้ สาย เวลา เล่น ก็ ตั้ง ใจ เล่น อย่า
เล่น พลาด เรียน พลาด ถ้า เรียน แกม เล่น แล้ว จะ ไม่
ได้ รับ ประ โยชน์ เติม ที่ อายุ เรา จะ มาก ขึ้น ทุก วัน
แม้ ปล่อย เวลา ให้ ล่วง ไป โดย เปล่า ประ โยชน์ จะเป็น
ที่น่า เสีย ดาย มาก เวลา ที่ เสีย ไป หลาย ชั่วโมง. จะเป็น

วัน ๑, ๓๐ วัน เป็น ๑ เดือน เวลา ๑ เดือนนี้ถ้าเรา
ตั้งใจอ่านหนังสือก็จะจบไปหลายเล่ม เพราะฉะนั้น
จึงเสียเวลาเวลาที่หมดเปลืองไป โดยไม่มีประโยชน์.

๓. “ไ้งาม เพราะชนคนงามเพราะแต่ง” ถ้า
คนเราไม่ตบแต่งก็ไม่สวยงามไปได้ การสวยงาม
นั้น ย่อมเป็นที่ตองตาตองใจของใครต่อใครไม่
ว่าเขียนหนังสือหรือศิลปะบรรทัด ถ้าทำให้งดงาม
เป็นระเบียบดีแล้วก็น่าดูน่ารัก เพราะฉะนั้นจำเป็น
ตองรักษาระเบียบจึงจะเป็น การสวยงามได้.

๔. เราอยู่ในโรงเรียนเป็นเพื่อนฝูงพี่น้องกัน
ตองเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน เช่น ติน สอ,
ปากกา, สมุด ถ้าเพื่อนของเราขาดแคลนลงแล้ว
พอจะแบ่งปันได้ก็ควรแบ่งให้ ที่เขาที่เราบ้าง,
เพราะคนเราเกิดมาในโลก ตองอาศัยกันและกัน
จะอยู่ลำพังคนเดียวไม่อาศัยใครนั้นไม่ได้.

๕. คิดดูเถิดผ่าน่งผ้าห่มที่เราใช้อยู่ทุกวันนี้ เรา
 ทอได้เองหรือ? ข้าวที่เรากินอยู่ เราทำได้เอง
 หรือ? ดินสอ ปากกา เราหา มาได้ อย่างไร? สิ่ง
 เหล่านี้ ล้วน แต่ผู้อื่นเขา ทำให้ เรา ทำไม่ได้เอง ทุก
 สิ่ง ทุก อย่างไป เหตุฉะนั้น จึง เห็นได้ว่า คน เรา ต้อง
 อาศัย กันและ กัน ฟัง กัน ทำ ฟัง กัน ใช้ เรา ต้อง
 ขอบใจ เขา จึง ควร เชื้อ เพื่อ เมื่อ แก่ คน ทั่วไป
 ไม่เฉพาะ บุคคล เมื่อประสพ โอกาส ที่ จะ ทำได้.

W 25

